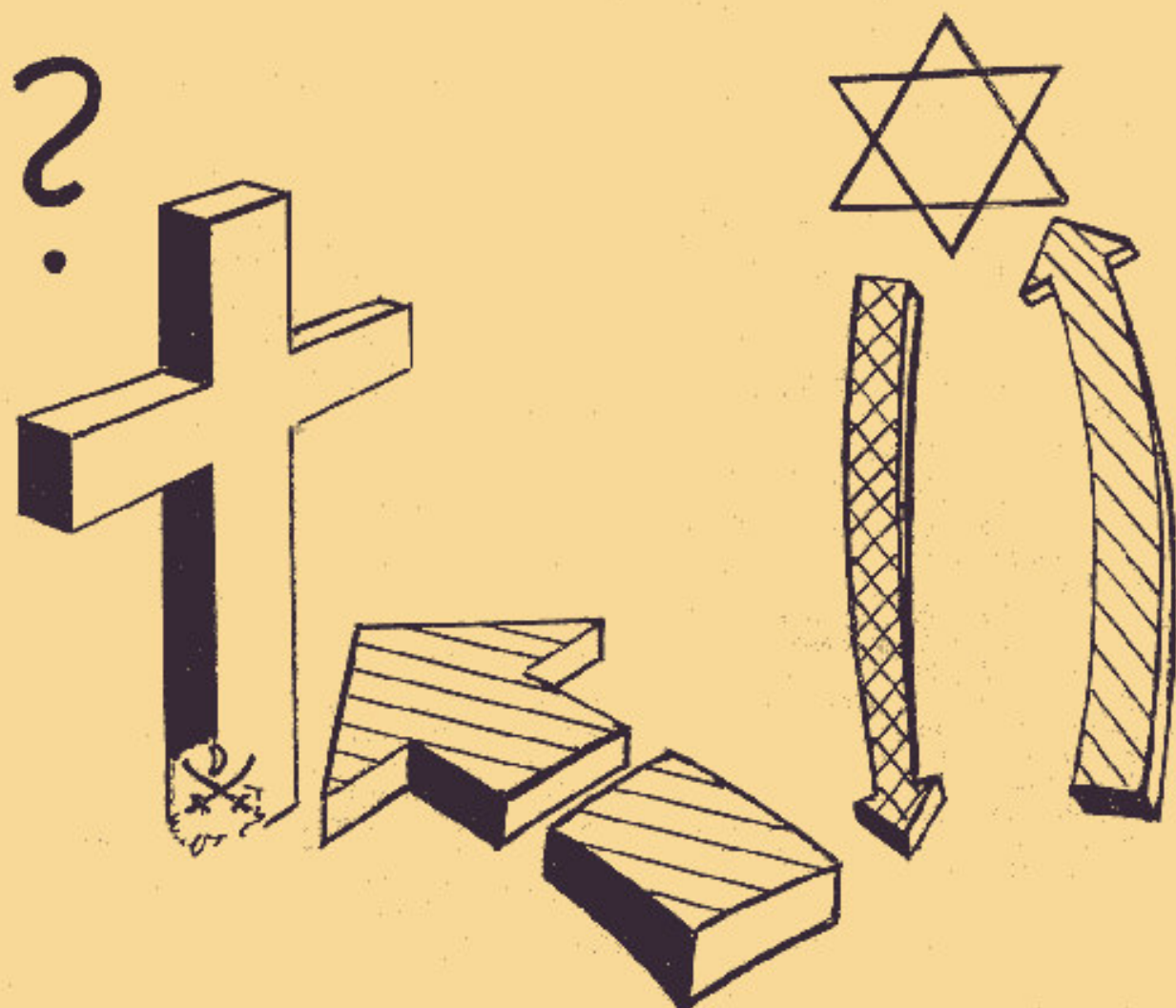

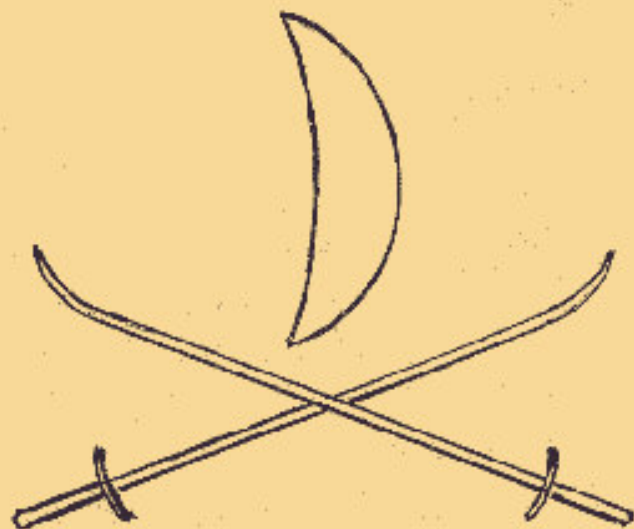
SANDPAPPRET

NR 1 ■ ÅRG 4

FN-KAMRATERNA 72 M

UTGÖR ISLAM
ETT HOT MOT
EUROPA?

SANDPAPPRET

NR 1

■

juni 1997

■

Årgång 04

Medlemsblad för kamratföreningen FN-kamraterna 72 M

INNEHÅLL

Redaktion och innehåll
Batch har ordet

SIDA

2
3-4

ANSVARIG / FÖRFATTARE

Redaktören
Batalljonschefen
Göran Watterlundh

Från Styrelsen

Synpunkter på eventuellt jubileums-
resa
Föreningsåtgärder

4
4

Styrelseordföranden
Björn Lundholm
Styrelseordföranden
Björn Lundholm
Styrelseordföranden
Björn Lundholm

Tänkar angående kamratföreningen
Batalljonen
Kommentarer till resa och "Tänkar..."

4
5
5

Bengt Hållkvist
Redaktören

Redaktionellt
Medlemsnytt

Avliden Ökenbroder
In Memoriam

6
6

Redaktören
Sten Berglund

Nytt från Svedint -- FN-aktuellt

7-8

Bengt Hållkvist

Politik i Mellanöstern

9-12

Bengt Hållkvist

FN-special

Första insatsen på Cypern (del 3)
Hur veta mer om FN?

13-15
15

Björn Lundholm
Stieg Forsberg

Fredskamp -- Medicin

Ebolafeber -- en ovanlig men ...

16-17

Bo Niklasson

Stabsredaktörens spalt

18-19

Kåbe Lidén

"A-Limerickar"

19

Bengt Hållkvist

Ökenvärlden...

20-22

Alv Svensson

Strövtåg i Bibelns länder...

22-23

Ingvar Holmquist

Hebron (dikt)

23

Sune Axelsson

Insändarspalten / Skrivet i sanden

23-24

Insändare: Charles Söderström
Redaktören
Per Hållgren
Bengt Hållkvist

Vad bjuder Främre Orienten?

24

Omslagsbild

Bengt Hållkvist

Signerade foton

Stabsfotografen Stieg Forsberg
Christer Hållkvist
Björn Lundholm
Svedint
Bengt Hållkvist

En osignerad karta genom

Övriga illustrationer

REDAKTÖR: Bengt Hållkvist

POSTADRESS:

Informationsbyrå Hållkvist
Gjöliden 40

3-590 77 VRETA KLOSTER

ORGANISATIONSNUMMER: 360616-3214

("F-skattereg")

POSTGIRONUMMER: 832 57 63 - 4

2

TELEFON: 013 / 602 45

TELEFAX: 013 / 602 45

Batch

har ordet

OROSTECKEN I NÄR OCH FJÄRRAN

Just nu i slutet av mars blåser det en isande kall nordevind här på västkusten. Vädret växlar snabbt, det var inte många dagar sedan vi kunde njuta av en värmande vårsol och notera många tidiga vårtecken. Ute i världen svänger det också snabbt. Åter vänder sig blickarna mot Mellanöstern – mot utvecklingen i Israel. Många av oss hoppades väl på fredsuppgörelsen mellan israelerna samt palestinierna var väncpunkten mot en fredlig eller åtminstone fredligare värld därmed. När detta skrivs, överväger israelerna att avbryta fredssamtalen på grund av det senaste terrordådet i Tel Aviv. Arafat fördömer visserligen handlingen men säger samtidigt att det inte var oväntat efter Netanyahu's beslut om att starta byggnationen av nya bosättningar i östra Jerusalem. Det verkar omöjligt att komma ur den onda cirkeln. De flesta bedömare och också FN uttrycker förvåning samt tar avstånd från Israels bosättningsbeslut. Ja, nog är det provocerande och man måste fråga sig, vad som verkligen ligger bakom detta riskfyllda beslut.

Terrordåden i Israel under våren 1997 synes ha till stor del orsakats av byggandet av den israeliska bosättningen Bar Homa i Jerusalem

Redaktör

gamla kinesiska talesättet om Ryssland "ormen ömsar skinn men inte sinnet".

Vi får hoppas att alla parter återigen tar sitt förnuft tillfång och fortsätter på den fredliga vägen. Vår fredsmission i 72 M med de synbara bevis vi upplevde i maj 1973 ingav hopp och förtrostan. När vi under 1998-99 firar vårt 20-årsjubileum borde vi åter på plats få uppleva fredens vingslag och länders, där människor tryggt kan leva i positiv samexistens.

När detta skrivs har Jeltsin och Clinton just avslutat sina överläggningar i Helsingfors. På dagordningen stod främst frågan om NATO:s utvidgning i öst. Trots Rysslands protester kommer i sommar Ungern, Polen och Tjeckien att bli fullvärdiga medlemmar av NATO. Det finns i de flesta forna östeuropeiska länderna en mycket stark vilja att närma sig väst och samtidigt ta avstånd från det kommunistiska systemet. Ryssland utgör ett hot mot den demokratiska utvecklingen anser man. Ja, några använder det

I denna "strid" om tillhörighet är det stor risk att de baltiska länderna kommer i kläm. Enligt Jeltsin utgör de baltiska länderna en del av sovjetrepublikerna och han motsätter sig bestämt en NATO-anslutning. I landerna anser sig dock med rätta vara självständiga och har själva fattat de politiska besluten. En blick på kartan och man kan lätt konstatera att frågan har utomordentligt stor betydelse för såväl Ryssland som de baltiska länderna.

(Forts nästa sida)

I denna osäkra värld har Sveriges riksdag fattat beslut, genom Försvarsbeslut 96, att reducera vår egen krigs- samt därmed sammanhängande grundfreds-organisation. Många av medlemmarna i 72 M ser nu sina hemregementen gå i graven. Genom beslutet kommer mindre än hälften av våra pojkar att få genomföra sin värnplikt. Visserligen sker vissa kvalitativa höjningar av vår materiel men kan detta kompensera den troliga nedgången i engagemang och kunskap om svenskt försvar samt säkerhetspolitik? Finland går den motsatta vägen och konstaterar att grannen i öst är Ryssland och detta kräver bl a ett starkt militärt försvar för att kunna hävda sitt oberoende nu samt i framtiden.

Jag vill inte överdriva riskerna för en utveckling mot konfrontation och sämre relationer med de stormakterna men det ligger farhågor, om vi alltför snabbt samt drastiskt utarmar vår egen försvarsförmåga. Det är mycket bra att ÖS signalerar fortsatta neddragningar -- utöver de nu beslutade -- och före nästa försvarsbeslut. De ekonomiska resurserna räcker inte till de av statsmakterna beslutade uppgifterna. Och vilka politiker vill och kan ge försvaret mer pengar i ett allmänt krypt samhälle?

Det är lätt att bli bedrövad och negativ -- men det löser inga problem. Vi får väl alla försöka se ljuspunkterna och arbeta efter de positiva förteckningen i stället. **Var glad och positiv**, det gäller trots allt fortfarande.

Göran Wetterlundh -- 001

Från
STYRELSEN

SYNPUNKTER PÅ EVENTUELL JUBILEUMSBESØK

Tiden går! Jag kan bara konstatera att det ganska snart är 20 år sedan vi reste ner till öknen och 72 M! Det är därför dags för styrelsen att ta itu med en eventuell **jubileumsresa**, som vi beslutade om vid årsmötet. Några medlemmar har ifrågasatt om det inte blir för mycket av det goda när vi skall ha både resa och kamratträff under våren 1998. Detta måste styrelsen nu ta ställning till och för den skull framförger vi med detta nummer också en förfrågan till kamraterna om vi skall ändra på årsmötets beslut och framför allt om de finns intresse för en resa? Fint praktiskt kan det ju -- som det ser ut nu -- bli svårt med resmål!

FÖRENINGSAÅTGÄRDER

Styrelsen är även i färd med att försöka ta fram **bordsstandar** och **tygmärke** med vårt "vapen", d.v.s. dessa saker är uppdrag från årsmötet. De för oss viktigaste jobben är dock att utreda resmöjligheterna och kamratreffar. 1998. Var snälla och tryck till på bifogat frågeformulär och skicka det till oss!

TANKAR ANGÅENDE KAMPATFÖRENINGEN BATALJONEN

Jag deltog lördagen 22/3 i **Kamratföreningen Bataljonens årsmöte**, som genomfördes på min hemmaplan på F4, Frösön. Tyvärr hade jag inte tillfälle att medverka i aftonens samkväm men kunde konstatera att årsmötet påminde om våra egna mec c:a 40-låtel deltagare. Det tog bara litet längre tid än vårt och det är ju inte så konstigt när det rör sig om en 800 000 - 900 000 kronors budget samt 5200 medlemmar! Förutom Walter Meijer, som ju är ordförande, träffade jag också Håkan Jeppson -- från balstab/pers -- som gjorde ett uppehåll på väg till fjällen och skidåkning.

Det var inga större trålar under förhörlingarna utan det hela avlöpte smärtfritt. Jag passade på att ta upp frågan om alla FN-kärnsrättsammanslutningar av olika slag som finns. Kungoveteranerna, UNEF västra, lokala föreningarna till ruds förening (t ex Z-bataljonen), vår m li. Jag önskade mig en sammanställning i tidningen om dessa föreningar med kontaktmän/-kvinor och hoppas att det kommer. Jag läste stadgarna samt fann att vår förening kan ansökas till Bataljonen, vilket jag kommer att föreslå. Det finns anledning att komma tillbaka.

VI VILL FRÅN STYRELSEN ÄN EN GÅNG TRYCKA PÅ ATT

- påverka våra kamrater, som ännu ej anslutit sig -- det kan bara våra medlemmar göra!
- ställa upp med insändare, artiklar, historier, information mm till Sandpappret!
- lämna gärna extra bidrag -- utöver medlemsavgiften -- till vår tidning, Sandpappret!
- skaffa annonsörer eller sponsorer till Sandpappret!

Björn Lundholm -- 002

KOMMENTARER TILL RESA OCH "TANKAR..."

Ovan ombeds Du att besvara frågor i bifogat formulär om lämplighet och intresse för en jubileumsresa. Vi har ingen entydig, bestämd uppfattning ännu i styrelsen. Du bör dock besinna några faktorer av betydelse i sammanhanget.

Nästa år är det aktuellt att fira 20-årsjubileum av begynnelsen på vår mission. Vi har knappast fysisk eller ekonomisk ork att genomföra båda sakerna tidsmässigt intill varandra. Även om långt ifrån alla medlemmar hittills har deltagit i bataljonsträffarna så har förmågan/intresset ändå varit betydligt större för dessa år för MÖ-resor. Detta tar ar för att det kan bli svårt att inställa bataljonsträff till förmån för resa. De kostnader som föreningen kan stå för vid eventuell resa torde i första hand vara porten och andra administrationskostnader. Själva resan får Du betala genom egen försorg.

Den viktigaste faktorn att ta hänsyn till är säkerhetsfrågan. Jag följer dagligen och noga genom olika underhållsmöjligheter der säkerhetspolitiska utvecklingen/hotbilden i Östeuropa och Mellanöstern. I senare tid är oron påtaglig. Sydens hårdföre ledare Hafez al-Asad är dödssjuk i cancer och väntas sannolikt inte överleva året ut. Därför kan vad som helst hända. Man bör betänka att hans ännu hårdare bröder är generer samt säkerhetsansvarig. Landet har genomfört viss uppladning under året bl a nära Hermonberget. Yassir Arafat har svårt att kontrollera extremisterna i sina områden, Hamas och Hezbollah. Försvinner Arafat så... Israels Netanyahu är ju som han är. Läs "Bitch har ordet" i detta nummer. Allt talar för att Du i varje fall inte bör ta med enhörig på en eventuell MÖ-resa. Det är väl onödigt att erinra om vårens terror i regionen.

Ordförande Björn skriver också ovan att han kommer att föreslå att vår förening ska anslutas till Bataljonen. Ska det då även bli obligatoriskt med två medlemsavgifter? Annars har vi inte möjlighet att bibehålla Sandpappret. Försvinner den försvinner vår identitet och då kan vi lika gärna upplösa 72 M kamratförening. Som jag har noterat har Bataljonen ännu inte nämnt vår förening eller i varje fall tidning någon gång i sin skrift. Vad blir det av vår lilla förening i Bataljonen? Jag är själv medlem i Bataljonen men inte på bekostnad av 72 M. Det torde vara ytterst tveksamt om alla vill betala två medlemsavgifter.

Jag tror det finns anledning för oss alla att på nytt läsa stadgarna om varför vår förening finns till.

En poäng i sammanhanget är att under startförberedelserna till första Sandpappret var jag den ende som förordade att tidningen innehållsmässigt skulle skrivas för alla MÖ- och Cypersoldater även om tidningen samtidigt skulle vara vårt medlemsblad -- skriven huvudsakligen av oss. Dock ansåg jag att läsare ur andra bataljoner skulle i första hand kunna skriva insändare eller andra tillfälliga artiklar men så blev det inte. Nu synes tidningen ha funnit sin form.

Utöver svar på bifogad reseenkät har Du möjlighet att också skriva insändare till nästa nummer av vår tidning med synpunkter på såväl eventuell jubileumsresa som dito anslutning till Bataljonen. Vad gäller sistnämnda fråga kan avgörande beslut fattas först vid nästa bataljonsträff -- om sådan nu genomförs våren 1998.

Bengt Hällkvist -- 050

REDAKTIONELLT

Om Du som läsare vill skicka in synpunkter på föreningsangelägenheter eller berätta något från i första hand Mellanöstern eller något annat med FN-anknytning (motsv), så är Du välkommen med en insändare om helst inte över 1 maskin-/datorskrivet sida -- inkl ev bild. Sådan måste vara tydlig, ljus och konturskarp samt försedd med uppgift på upphovsmannen. Skriver Du tor hand med stora bokstaver på varje rad så brukar drygt 3 fullskrivna sidor resultera i ungefär 1 textsida i Sandpappret. Skriv med rubrik "Skrivet i sanden" till tidningens redaktör under adress enligt sida 2. Insändare och artiklar från redaktionen måste **postas senast måndagen 1997-10-13.**

REDAKTÖREN 5

MEDLEMSNYTT!

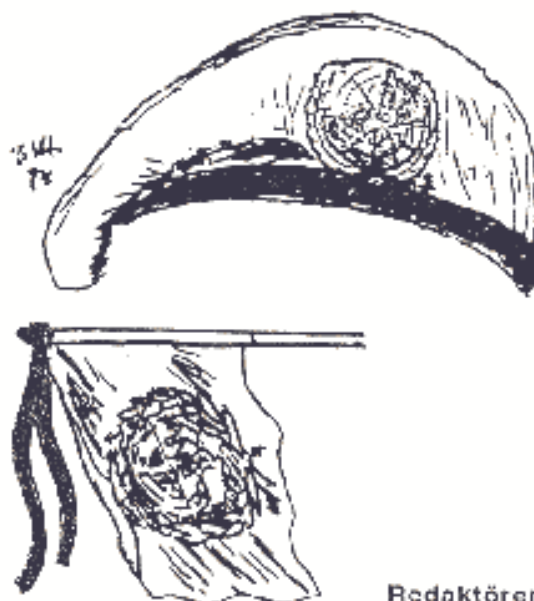
EN ÖKENBRODER

HAR LÄMNAT OSS
ARNE BERGMAN AVLED 1996-11-01

Hjältar dör inte -- de bara försvinner...

Arne blir kvar - våraminnen.

Kamratföreningen Sv FN-bat 72 M

Redaktören

En FN-veteran har
svunnit ur ledet.

Foto: Slieg Forsberg

In Memoriam

Arne Bergman till minne

Arne Bergman, kvartermästare på STR-kompaniet, har den 1 november 1996 gått bort och lämnat FN-kamratkretsen i en ålder av 58 år. Jag hade förmånen att i FN-tjänsten få arbeta nära Arne och privat omfattas av hans vänskap. Det var alltid lättsamt att samarbeta med Arne som var norrländskt lugn och hade en gladlynt och positiv läggning även om han erhållit sin beskärda del av livets prövningar. Han tog sin arbetsuppgift som kvartermästare mycket seriöst och satt ofta och slat med sina papper sent på kvällarna i stället för att unna sig en välförtjänt avkoppling. Arne började sin FN-tjänst under 70 M och blev kvar på 74 E under avvecklingen av UNEF II nästan till slutet -- på våren 1980. Han var bosatt i Korsträsk, ett litet samhälle söder om Älvshyttan i Norrbotten och han hade sin dagliga gärning som yrkesofficer vid Lv 7 i Boden, tidigare Luleå. Jag besökte Arne vid några tillfällen under de gångna åren, då vi under gemytlig samvaro i hans vackert belägna fritidshus under några dygn kopplade av, pratade FN-minnen och provade fiskelyckan i sjön som fanns alldeles utanför huset. Arne visade mig personligen mycket stor hjälpsamhet vilket jag är honom djupt tacksam för. Han var en sann FN-kamrat -- och saknaden efter honom är mycket stor.

Sten Berglund -- 053

FAHVÄL ARNE, hälsar Din vän och kompanichef

Bengt Hällkvist -- 05 0

Nytt
från

SWEDINT

SWEDISH ARMED FORCES
INTERNATIONAL CENTRE

FN Stockholm

.....
GENOM TILLMÖTESGÅENDE FRÅN SWEDINT OCH SÄRSKILD RESEARCH AV FÖRFATTAREN HAR NEDANSTÅENDE PRELIMINÄRA REDOVISNING ÖVER FÖRSVARSMAKTENS AKTUELLA SAMT NÄRMAST FÖRESTÅENDE INTERNATIONELLA ENGAGEMANG KUNNAT LÄMNAS.
REDAKTÖREN

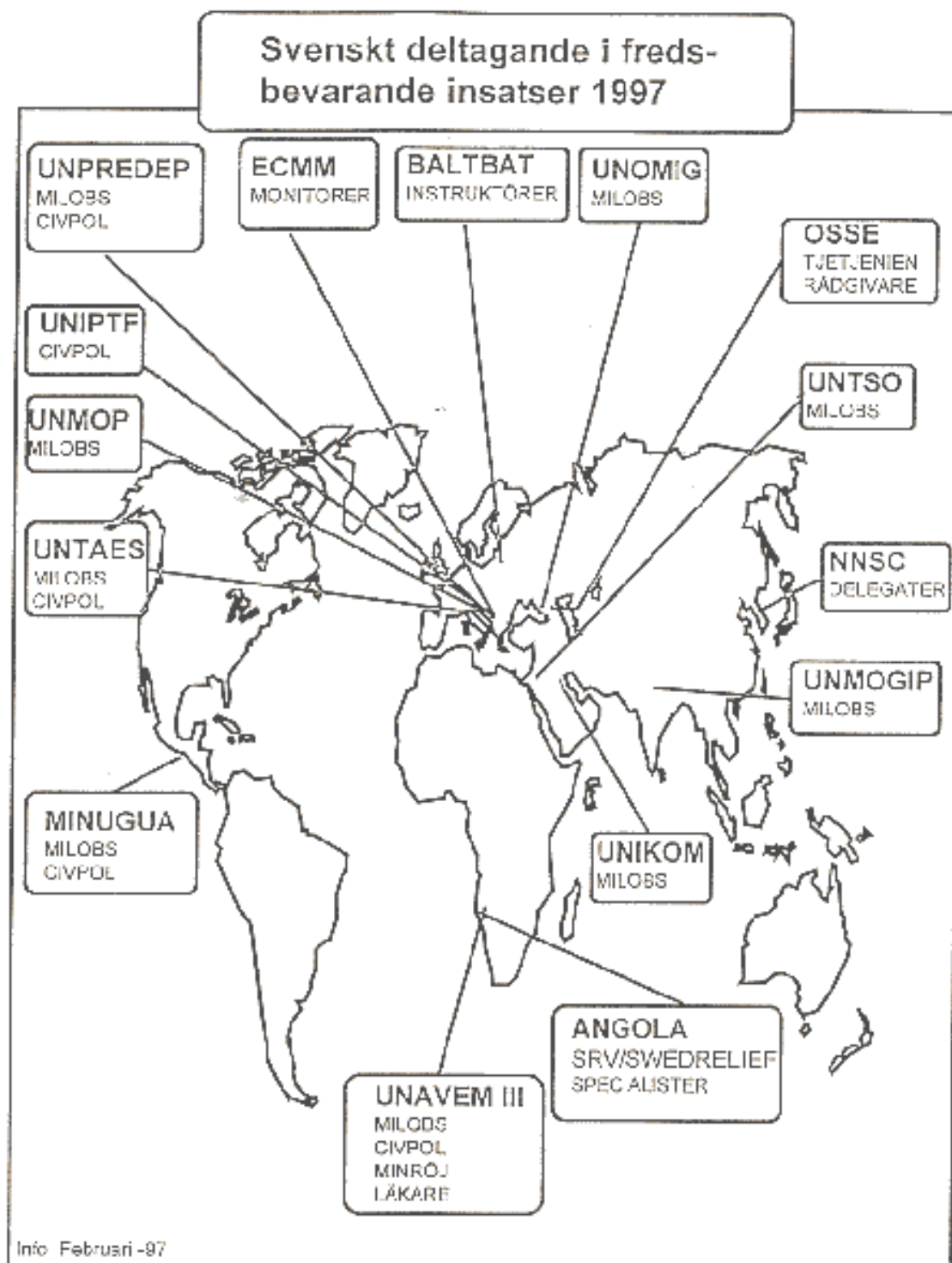
SFOR =Stabilization Force, den FN-sanktionerade men NATO-ledda militära fredsbevarande styrkan i Bosnien-Hercegovina reducerades successivt efter årsskiftet från ursprungliga IFOR-styrkans ca 60 000 man till mindre än hälften. SFOR står dock fortfarande under en amerikansk betalhavare och är alltså organiserad på tre armédivisioner (en USA-, en brittisk samt en fransk) för övervakning av Daytonavtalets fredsreglering i nämnda land. Styrkan avses utrymma i juni 1998.

Som bekant ingår en svensk bataljon, t.n. SWE BN / BA 08, under överste Tore Backman i den nordisk-polska mm brigaden, NorcPol Brigade (även NP8DE), just nu ledd av en dansk brigadchef. Den svenska bataljonen har från mars i år halverats till ungefär 400 man organiserade i en stab, ett stab- och trosskompani samt två skyttekompanier. Därtill kommer ytterligare bortåt 50 man uppdelade på brigadstaben med stabskompani samt ett MP-kompani. Vid ett besök tidigare i våras hos svenska SFOR-bataljonen avtardade statsminister Göran Persson bataljonschefens framställning om fördubbling av bataljonens numerär till vad den var före årsskiftet dvs någonstans i intervallet 800-850 man. Perssons närmast nonchalanta kommentar i svensk TV var att "alla chefer vill ha ökade resurser". Kan så vara men i Bosnien kan det vara fråga om onödigt livsfara! Som jämförelse kan noteras att Norge håller 740 man och Danmark 700 i brigaden. Utöver personalreduceringar har den svenska bataljonen dessutom framtogs alla pansarbansvagnar, varför stridsvärdet avsevärt sänkts. En tröst är att bataljonen fått behålla åtminstone 31 pansarskyttefordon (finkebyggda SISU), varav 8 beväpnats med den nya 40 mm granatsprutan, som för "markstridsforsök" lånats från stridsbåtar i en amfibiebataljon (kustartilleriet) här hemma.

EU:s HIGH COMMISSIONER -- dvs civil ledare och chefskontrollant av Daytonavtalets genomförande i Bosnien-Hercegovina inki åtgärder för landets återuppbyggnad, Carl Bildt, avgår 1997-06-19. Till efterträdare har utsetts Spaniens FN-ambassadör och tidigare utrikesminister Carlos Westendorp. I Bildts avgångsrapport till EU:s utrikesministermöte i början av sommaren förordas att EU ansvarar för fortsatt internationell militär närvaro även efter juni 1998. Under den gångna våren har ett flertal livsavgivande militära såväl som politiska eller civila incidenter inträffat. Den etniska rensningen fortgår alltså fortfarande i mindre blodiga former så länge SFOR-trupperna och de internationella polisstyrkorna finns kvar. De sistnämnda lyder under EU:s High Commissioner. Ytterligare skäl anges vara att försöka hindra spridningen av den albanska oron.

SWE BN / BA 10 avses vara den bataljon, vilken ska avveckla i Bosnien om inte FN, EU samt NATO (och givetvis USA) på något sätt kan enas om att "förlänga" Daytonavtalets verksamhetstid. Fr. o. m. nyssnämnda bataljon återgår utbildningen av våra FN-bataljoner (motsv) till Almnäs. De senaste årens bataljoner för internationell utlandstjänst (Bosnien mm) har organiserats och utbildats av våra svenska brigader i deras respektive hemorter. En fördel med att samordna utbildningen till ett ställe anses vara att man bättre kan tillvarata erfarenheter av utbildning samt använd materiel. Det hade väl vi kunnat tala om från början -- eller?

SHIRBRIG. Samtidigt med SFOR planerade avveckling nästa sommar har Sverige åtagit sig organisera / ansvara för en bataljon i en mångnationell snabbinsatsbrigad, beredd att ställas till FN:s förlogande -- enligt uppgift 14 dagar efter framställning (jfr även Sandpappret nr 2, årg 3).

Ösgrundad översiktsskarta från Informationssektionen SWEDINT

Politik i MELLANÖSTERN

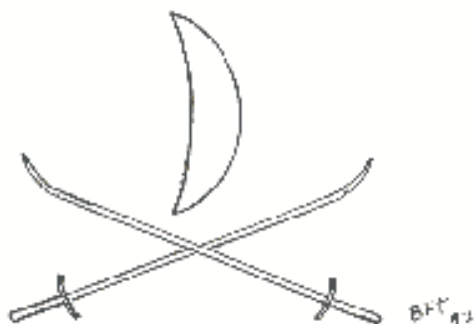
I DETTA NUMMER AV SANDPAPPRET AVHANDLAS DEN ÖKANDE ORON FÖR ISLAM. FÖRELIGGANDE ARTIKEL UTGÖR BEARBETAT MATERIAL UR DEBATTARTIKLAR, SOM JAG SKRIVIT I ÖSTGÖTACORRESPONDENTEN OCH BLEKINGE LÄNS TIDNING SAMT EN UPPSATZ I SOCIALANTROPOLOGI OM MUSLIMER I EUROPA, VILKEN JAG SKREV I VINTRAS VID LINKÖPINGS UNIVERSITET.

Det taljas emellanåt om någon påtalar en islamisk hotbild mot Europa -- enkanterligen Väst- och Central-europa. I övriga Europa eller dess utkanter upplevs dock islam redan såsom verkligt hot -- på Balkan samt i sydöstra Ryssland för att nämna de mest påtagliga regionerna. Ser man företeelsen historiskt så var de stora europeiska och kristna korstågen i tidig medeltid mot Islams Mellanöstern -- främst Palestina -- ej de första och enda religiösa, militära fälttågen mellan Europa samt Främre Orientens imperier. Korstågen var heller inte enbart kristet motiverade utan gav också uttryck för såväl ekonomiska bekymmer som feodal maktthunger i ett av bl. a. unga adelsmän överbefolkat Europa. Så unda skapades under korsets banér men med svärdet i hand ett antal lycriken eller furstendömen utmed östra Medelhavet.

Det första korståget var emellertid ett annat än något av de ovannämnda och så att säga omvänt -- både religiöst och geografiskt. Vad som avses är det arabiska, islamiska fälttåg, vilket inleddes mot Europa år 711. Då inleddes en väpnad invasion över Gibraltarsund mot det för ökenfolk rika samt välmående västgotiska riket, Hispania, som täckte stora delar av nuvarande Spanien. Den s. k. arabiska armén var, trots beteckningen, egentligen inte så mycket arabisk utan innehöll många muslimska nationaliteter, varav en räknade ett par hundratusen nordafrikanska berber. Araberna blev, enligt uppgift, aldrig fler än omkring 50 000 men utgjorde därvid det regerande islamiska ledarskiktet för invasionsarmén samt i princip dess officerskår. Många olika folkgrupper -- bl. a. judar -- mottog till en början inkräktarna såsom befriare. På mindre än sju år hade största delen av Iberiska halvön ockuperats varpå angreppet tvingades fortsätta upp genom nuvarande Frankrike. Vid Poitiers -- ungefär halvvägs mellan Bordeaux och Paris -- hejdades definitivt den första islamiska invasionen mot västra Europa. I en krönika från århundradets mitt om detta slag används för första gången i litteraturen benämningen "européer". I Poitiers besegrades den arabiska eller moriska armén, under fältherren Abd al-Rahman, av de kristnas fältherre Karl Martell, vilken kommanderade en nationellt blandad här bestående av främst gallo-romanska stammar samt germaner. Morerna tvingades retirera ner till spanska halvön.

Till en början skapade morerna ett välstånd på halvön men så småningom utvecklades ett ökande väpnat

motstånd från den inhemska befolkningen framför allt i norra Spanien. Denna kamp uppmuntrades av att man vid denna tid ansåg sig ha funnit aposteln Jakobs grav i nordvästra Spanien. Händelsen ledde till att påven Leon III utfärdade ett äkthetsintyg att apostolns ben var äkta, att en mängd kristna pilgrimmer började strömma till men även till intensifierad av påven välsignad kamp mot muslimerna. Detta motstånd koncentrerades under senare delen av 1000-talet till det folkrika samt välbeståta Kastilien -- också i norr. Ledare blev en kristen adling men som i historien mest är känd under det arabiska namnet El Cid. Han nådde så småningom framgångar även i södern. Kampen mot muslimerna, ledde på 1200-talet till att påven påbjöd ett korståg mot det moriska kalifatet. 9

Föreligger risk för ett omvänt muslimskt "Korståg" mot Europa? Såväl historia som nollid skrämmar.

R Erliksson

Godkänd revisor

Storgatan 10
Box 66
241 21 ESLÖV
0413 - 102 55

Killebäcksvägen 8
240 36 STEHAG
0413 - 401 40
070 - 492 03 94

Amiralsgatan 20
211 55 MALMÖ
040 - 97 83 83

E - mail: erliksso@algon

Då hade för länge sedan de kristnas, påvens och i många avseenden Europas kamp mot muslimerna funnit andra slagfält -- i östra Medelhavsområdet. Det är oftast dessa fälttåg, som avses, när man i folkmun använder uttrycket korståg. Dessa genomfördes från övergången mellan 1000- och 1100-talet fram till mitten av 1200-talet i flera vågor under flera påvar. Som inledningsvis antydde fanns flera orsaker till nyssnämnda korståg än enbart kristet religiösa var bl. a. ingick att "rädda de heliga platserna". Det kristna motivet anges ofta såsom huvudorsak. Nationalism fanns egentligen ännu inte vid denna tid men väl känsla för klan- och stamsammanhållning liksom företeelsen svuren trohet mot en kung eller feodalfurste. Europa hade vid denna tid redan sett postromerska storvälden som Frankeriket m. fl. Över dessa elier i symbios med dem härskade samtidigt den katolske påven. Såg denna maktkonstellation såsom ett av skälen till korstågen mot muslimerna i det Heliga landet att avlästa eller förstärka den kristna motståndskampen mot de muslimska morena i nuvarande Spanien? Var således de kristna korstågen i Mellanöstern icke en angreppshandling utan en form av strategiskt försvar med kristna förtecken? Fälttågen i Mellanöstern avslutades i alla fall med kristet nerderlag i mitten av 1200-talet medan morenas sista muslimska välde i sin tur besegrades först år 1492.

Var korstågen till det Heliga landet ett sätt att avläsa eller förstärka den kristna motståndskampen mot de muslimska morena på den spanska halvön?

Fundamentalism inom den moderna tidens islam är ett allomfattande system och skall vara i samhällets mitt. Islam är då inte bara samhällsanda utan föreskriver också ett konkret samhällssystem. Vidare skall islam nytolkas efter hand men textens grundbetydelse kan inte bortförklaras samt ges en symbolisk betydelse. Den enda lagen är Shari'a, Allahs lag, men moderna företeelser och förändringar kan samt bör integreras genom att man finner islamiska motsvarigheter, varigenom de kan legitimeras som islamiska. Nutida fundamentalism utgör en lekmanarörelse. Muslimska religiösa lärde och jurister, umma, tolkar varpå ledarna beslutar och verkställer. De senare har sålunda ett övervakande ansvar i samhället samt ser till att inga beslut fattas i strid med Shari'a. Fundamentalism utgör en politisering av vardagen. Politik och religion integreras helt. Islamisk fundamentalism har i mycket stor utsträckning blivit en oppositor till väckelse, vilken vänt sig mot såväl flertalet etablerade muslimska regimer som främmande s. k. imperialistiska makter för att inte säga västerländska samhällen över huvud taget.

Överensstämmelse med föregående har i Europa bildats än så länge små islamiska, fundamentalistiska grupper hos allt större islamiska befolkningsminoriteter såsom i framför allt Frankrike men också i Tyskland samt Storbritannien. I typsituationer är sådana, där motsättningar uppstått mellan muslimska minoriteter och nationella myndigheter eller där invandrarfenligheter visats från den inhemska folkmajoriteten. Därvid har även terror tillämpats såsom kampmedel av fundamentalistiska aktionsgrupper inte minst gentemot muslimska "samarbetsgrupper", vilka ej hävdar Shari'a utan viker sig för nationella myndigheter. Terroraktioner får givetvis ej accepteras i ett västerländskt humanistiskt rättssamhälle.

En lång rad muslimska -- om man så vill fundamentalistiska -- terrordåd har dock tyvärr utförts i bl. a. Europa under de senaste decennierna. Till de mera uppmärksammade hör Münchenmassakern 1972 då palestiner orsakade död bland ett stort antal israeliska olympiadeftigare, Yom Kippurattentatet i september 1985 när tre civila israeliska turister avrättades av PLO ombord på en yacht i Larnacas hamn, kapningen av italienska kryssningsfartyget Achille Lauro i Medelhavet ett lotal dagar senare varvid en amerikansk judisk rullstolsburen 11

Redan långt innan morena kastades ut hade emellertid ett nytt muslimskt hot uppträtt i Europa. Under första delen av 1300-talet hade sålunda det osmanskturkiska väldet etablerat sig i västra Mindre Asien genom att successivt erövra det östromerska eller bysantinska väldet där. Precis skedet dessförinnan hade turkarna antagit islam. I samband med frontvister i den sista och europeiska återstoden av det kristna Rysans medverkade den osmanske muslimske sultanen i maktkampen år 1354 inledde islam ett nytt härslag, djihad, i Europa genom att erövra Gallipolihalvön vid Svarta havsutloppen. Turkarna behärskade så småningom hela Balkan sedan det Östromerska Rikets sista fäste, Konstantinopel, fallit år 1453. Ett omedelbart hot mot det kristna Västerlandet förelåg nu. Den turkmuslimska expansionen på vår kontinent bejdades slutligen genom två misslyckade belägringar av Wien, varav den sista utspelades år 1683. Det turkiska väldet över Balkans huvuddel kvadröjde sedan i olika skepnader fram till första världskrigets slut. Spåren finns alltså kvar i form av stora muslimska befolkningar i Bosnien, Albanien, Makedonien och serbiska Kosovo m.m.

passagerare avrättades av PLO-män, Rom- och Wienmassakrerna vid årsskiftet 1985/86 mot civila resenärer på flygplatserna där då sammanlagt 18 personer dödades samt 120 skadades och Lockerbieolyckan i december 1988 varvid 258 ombordvarande i ett trafikflygplan samt 22 människor nere i en by i Skottland dödades i ett palestinskt attentat. Listan kan göras betydligt längre, där fler muslimska organisationer än PLO finns representerade. Attentaten har under årens lopp förträdelsvis dirigerats från Iran, Syrien, Libyen samt Irak och varit en kampform delvis riktad mot européer eller europeiska myndigheter.

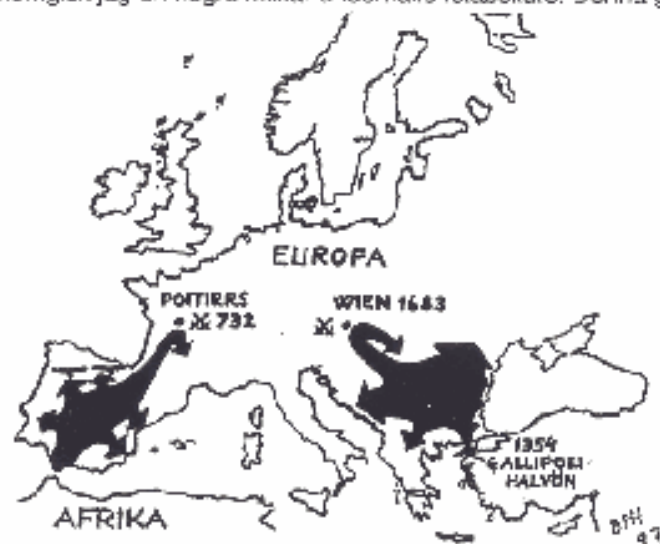
På samma sätt som panslavism/kommunism har utgjort ett mer eller mindre konstant hot mot Central- och Västeuropa har som synes även en återkommande islamisk hotbild funnits. Spanien har heller inte gömt sin historia. Landet anslöt sig till NATO i mitten av 1980-talet, när Kalla kriget började tina upp med Gorbatsjovs makttillträde. Huvudanledningen till Spaniens intäcke var hotbilden i det muslimska Nordafrika. Flera höga europeiska toppolitiker har gjort likartade bedömningar som Spanien.

I Algeriet pågår en blodig inbördeskamp, i princip krig, mellan regimen och den fundamentalistiska Islamiska Befrielsefronten (FIS) varvid i storleksordningen 70 000 människor dödas på snart fem år. Denna kamp har sina avläggare även i Frankrike.

Det geografiskt delvis europeiska Turkiet har på senare år utvecklats till en av NATO:s största militärmakter. Därvid bör noteras att det fundamentalistiska Valfärdspartiet sedan 1996 fram till sommaren 1997 lett landets regeringskoalition. Regeringschefen Erbakan var vice premiärminister 1974 och framhöll redan då -- vid turk invasionen på norra Cypern -- att hela ön, dvs även den södra grekortodoxa delen borde erövras. Som många läsare kanske noterade höll en ny urladdning på att ske hösten 1995 med gränsintermezzon på Cypern, varvid grekcyprioterna bl. a. förhandlade med Jeltsins Ryssland om anskaffning av robotar med räckvidd från öns södra delar in över södra Turkiet. Samtidigt med detta pågår också en intern maktkamp i Turkiet mellan fundamentalisterna samt landets militär. Militärmakten söker förhindra ett säkerhetspolitiskt närmande till muslimernas Iran och önskar bibehålla ett sekulariserat, världsligt, samhällssystem. Båda länderna stöder dock sina fränder på ömse sidor av Kaspiska havet -- däribland Tjetjeniens folk.

NATO:s nuvarande spanske generalsekreterare, Solana, var sitt lands utrikesminister 1995 och insåg ett eventuellt framtida islamiskt hot mot Europa. Han är knappast känd för att vara politisk hök. Solana organiserade våren nämda år en samlingskonferens för alla Medelhavsländer, varvid ekonomiska frågeställningar var huvudpunkterna. EU:s folkmängd var då ca 360 miljoner medan det runt Medelhavet fanns 180 miljoner muslimer i mestadels fattiga ökenländer. Dessa ökenfolk väntas bli lika många som i det rika EU ungefär år 2015 -- eller sagda 360 miljoner -- medan EU i princip har nolltillväxt. EU:s välsländ lockar. Man kan därför inte utesluta ett framtida muslimskt hot mot Europa -- åtminstone på sikt. Det vore nog klokt att söka bättre samarbete medan tid finns.

Även i vårt land kan vi under stundom bli berörda eller hotade av extremmuslimska kampmeloder. Vårvintern 1991 genomgick jag en högre militär underhålls-/stabskurs. Denna genomfördes med bl. a. studiebesök vid

Europe har flera gånger utsatts för omvända muslimska "korståg" samt terror. EU-landernas välsländ lockar de fattiga och allt folkrikare ökenfolken vid Medelhavet. Man kan då för inte utesluta ett framtida muslimskt hot mot Europa.

ett antal högre staber i olika delar av landet. Då erfordrades i flera fall flygresor. Samtidigt pågick Kuwaitkriget och Iraks president, Hussein, hotade med terrorkrig i Europa. Då beslutade svenska statsmakterna att inkalla ett antal beredskapspolisplutoner i omgångar för att förstärka skyddet av främst våra civila flygplatser. Poliser var således på plats vid våra resor. Inkallelsen var märklig då berörd personal var vämpliktig -- men civila formerade polis -- vilken endast avses inkallas vid beredskaps- eller krigstillstånd.

Bengt Hällkvist -- 050

FN- SPECIAL

DEN TREDJE OCH SISTA DELEN AV BERÄTTELSEN OM ETABLERANDET AV DEN FÖRSTA SVENSKA FN-BATALJONEN PÅ CYPERN, SOM DET UPPLEVDES AV EN AV DE VÅRA, ÅTERGES NEDAN. DE TVÅ TIDIGARE AVSNITTEN HAR VARIT INFÖRDA I DE BÅDA NÄRMAST FÖREGÅENDE NUMREN AV SANDPAPPRET. REDAKTÖREN

FÖRSTA INSATSEN PÅ CYPERN (del 3)

MED JONAS WAERN OCH FN-BAT 24 C PÅ CYPERN 1964

Söndagen 3 maj förflyttades jag från min befattning som plutonchef för vaktplutonen på STR-kompaniet i Xeros till Klima på öns sydvästkust. Där anmälde jag mig för chefen 3. kompaniet, Bosse Schmidt. Som jag sedan träffade 15 år senare i Baluza, då han tjänstgjorde som strichef på 70 MI. Jag var inte glad över att behöva lämna det röriga och "spännande" livet utesförr norra kusten, där det var skärmytslingar hela tiden, som tvang oss att ingripa i princip varje dag. Man testade den svenska bataljonen med alla medel. Men när blien närmade sig den svenska campen sken jag upp, när jag såg kompaniflaggan: en dödska på svart botten! Det kanske inte var något dåligt byte, trots allt?

Jag blev nu sif kompanichef. 3. kompaniet var förlagt i en f.d. brittisk camp med betongplattor gjutna för tälten. Det fanns också en stor villa, som inrymde mässar för befälet och två staber. Utöver kompanistaben fanns det nämligen en "district commander", majoren Tor Lange, vilken hade en liten stab. Denna var att betrakta såsom bataljonschefens förlängda arm -- det var sex mil (!) till bataljonschefen i Xeros. Dessutom låg Troodosbergen mellan oss. Kompaniet var "bepansrat" då vi hade 12 brittiska Ferret-pansarbilar (avsedda för spaning) -- två mans besättning, ksp (se bild)

Förläggningen piffades upp till svensk standard ganska snabbt -- det dröjde inte länge förrän vi hade byggt ut köket och skaffat oss en bastu!

I "distrikt Paphos" (namnet på den gamla grek-romerska staden, vilket hängde kvar på distriktet) var det länge lugnt jämfört med kusten i norr, där våra tre kompanier hade full huggning och där strider blossade upp med jämna mellanrum. Den främsta anledningen till det var att det låg grekiska samt turkiska byar om vartannat och att fruktan på greksidan var stor för en turkisk lardstigning just i detta område. Turkarna smugglade också vapen från Turkiet på denna kuststräcka. Som kanske en del känner till hjälpte två svenska FN-löjtnanter till med det i bataljonen efter oss...

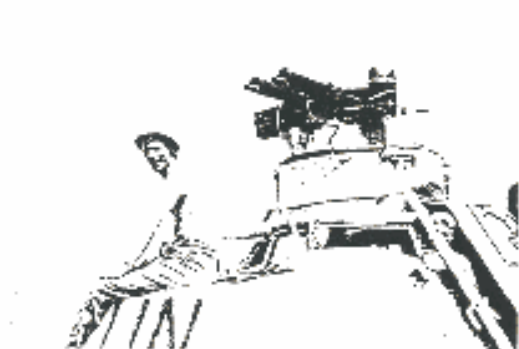

Enligt forntida grekiska författare föddes Afrodite/Venus ur havets skum vid en klippa nära Paphos. Redaktören 13

Genom Ktima löpte en "green line" mellan turk- och grekcei. Efter denna låg posterings från båda sidor. Turcyprioterna hade efter vapenstilleståndet raserat sina befästningar (sandsäckar m.m.) medan grekcyprioterna vägrade. Det blev en omöjlig situation eftersom turksidan ej ville förhandla. Innan vi fått greksidan att uppfylla sin del av gjorda överenskommelser. Vår "stadspluton" var därför förlagd på turkiskt område för att ge skydd. Under maj månad förhandlades det fram vissa eftergifter från greksidan och delar av befästningarna försvann. Resten tog vi bort en natt i slutet av maj. Jag glömmer aldrig planläggningen och genomförandet av denna "rapid action". Vi var tvungna att slå till mot samtliga grekposterings samtidigt -- jag hade åkt alla sträckor med bil för att få fram kötiderna från campen till respektive posterings. Kl 0300 på natten ställde vi upp på campen, marschorder gavs och sedan var det bara att vänta för dem, som var kvar i utgångslöget. Skulle grekerna sätta sig till motvärn? Skulle vi tvingras till strid? Men överraskningen blev total, grekerna togs bokstavligen talat på sängen samt kunde bara stå och titta på, när vi fraktade bort resterna av deras sandsäckar m.m.

I övrigt bestod tjänsten i att övervaka ytan från OP och med Ferretplutonen patrullera området. Som stf kompanichef var jag ofta på språng i området för att kontrollera vår stridsberedskap.

Man fick vara beredd på alla sorters uppgifter. Enskilda människor på båda sidor sköts ihjäl i bakhåll, vendettan fördrade vedergällning osv. Vi fick gripa in och försöka lugna ner känslorna. Det gick ganska bra när

Det gick ganska bra att gripa in och lugna ner känslor-

na, när man kom med pansarbilar samt KP-bilar.

Vi kunde ägna mycket tid åt att umgås med båda sidor genom att spela fotboll och volleyboll. Fysisk träning samt bad hann vi också med. Men hela tiden inträffade incidenter, som bidrog till att hålla stridsberedskapen hög. Vi hade ständiga larmövningar.

I Ktima upplevde jag för första gången den grekiska kulturen. Vi besökte de grekiska restaurangerna (med hjälm och vapen under bordet) samt hörde grekcyprioterna sjunga sina härliga sånger. Det var året, när Melina Mercouri sjöng "Aldrig på en söndag". När vi uppmanades sjunga vårt hemlands sånger fann vi rasht att vi bara hade "Helan går", som vi alla kunde. Men det blev succé!

Jag glömmer heller aldrig söndagarna, när familjerna var ute och promenerade på ströget efter gudstjänsten. Flickorna fick aldrig gå ensamma på stan... Den enda flicka, som "släppte till" var prostituerad och såg för dåvlig ut. Hon förklarades rasht "out of board" så kamraterna slapp bemöda sig.

I början av juni började greksidan uppbyggnaden av National Guard (NG). De hade ett utbildningsläger väster om Ktima. 17 juni reste Bo Schmidt till Sverige som instruktör vid nästa bataljon. Jag blev hastigt och lustigt kompanichef -- vilken karriär! En kväll på restaurang Olympos såg vi att gästerna vid bordet intill -- befäl vid NG -- fick ett bud och försvann. Det gjorde vi också, lämnade måltiden åt sitt öde samt återvände till campen. Mycket riktigt, det var eldstrid i en by några mil söderut. Jag iväg i min bil med några man eller att ha satt fart på larmplutonen. Väl framme vid byn tog vi skydd intill en stenmur, spårlysen korsade varandra i mörkret. Ganska snart kom första Ferreten, upp kommer luckan och samnen Sami sticker upp huvudet och anhöller: "Kapten, är det tillåtet att röka?" Mitt i allvaret blev det en stunds munterhet innan vi med högtalare kunde beordra "eld upphör" mellan parterna. Som det blev. Vi gick in i byn och kunde konstatera att det var grekcypriotiska polisen, som roade sig. Som tur var blev det inga förluster -- elden hade som vanligt varit riktad för högt.

Ja, mycket finns att berätta från denna bataljon. Hjälp har jag fått av min f.d. bataljonschef med att fylla igen minnesluckor då Jonas Waern berättat om denna mission i sin bok "Cypern. Svenskarnas nedlände FN-aktion 1964". Boken utgavs förre året och rekommenderas. Jag skulle kunna skriva mycket mer om mina häncelserika tre månader på Cypern och eventuellt kan det bli så att jag återkommer

Jag har ofta undrat över var mina FN-kamrater från Bataljon 21 C har tagit vägen. Vi var inte lika kloka då som 72:an, alla försvann åt alla håll. Kanske gör jag ett försök att samla ihop folket. Vem vet? Tillbaka till Cypern hoppas jag komma igen för att minnas och se vad som är kvar av det Xeros samfällima, som jag minns.

En Ferrelpatrull gör anmälan för kompis st. I bakgrunden den del av Medelhavet, där Afrodite / Venus sågs ha sligit upp ur havet.

Foton: Björn Lundholm

Björn Lundholm -- 002

BOKTIPS FÖR SANDPAPPRET

FN GLOBALT UPPDRAG

Fakta Historia Framtid

I dag Bosnien, Rwanda, Somalia. Och i morgon ?

En bok utgiven av Utbildningsradion i samarbete med Svenska FN-förbundet och SNS Förlag med stöd av UD.

368 sidor om FN:s historia och gavs ut i samband med FN:s 50-årsdag

Boken ingår i ett större projekt med samma namn:

FN GLOBALT UPPDRAG

från Utbildningsradion varvid ingår förutom boken ett antal TV och radioprogram, en 5-poängs distanskurs samt en studiehandledning.

Skolor och studieanordnare kan låna programmen på landets AV centraler.

För privatpersoner finns programmen tillgängliga på de flesta bibliotek.

Mer information kan Du få hos Utbildningsradions kundtjänst på

telefon 08 - 734 42 40

Med vänlig hälsning från Stieg Forsberg som i kraft av fotograf medverkade till dessa två filmer: en från Mellersta Östern samt en från Guatemala och El Salvador.

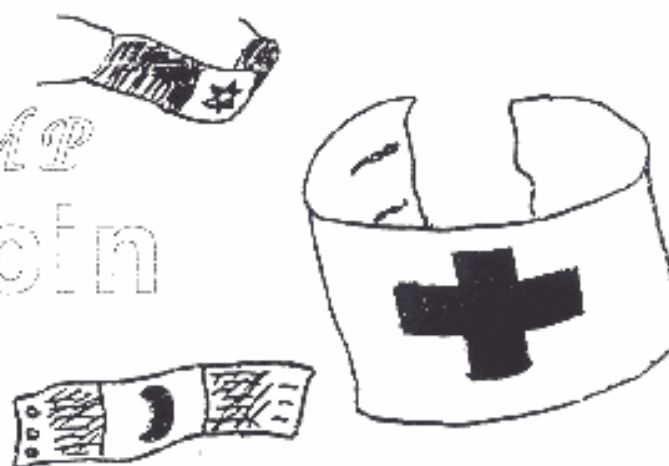
Med vänlig hälsning

Stieg Forsberg -- 038

~~~~~
Routros Boutros-Ghali (FN:s generalsekreterare 1992-1996):

"Peace-keeping is a technique that expands the possibilities for both the prevention of conflict and the making of peace"

FREDSKAMP -Medicin

VI FORTSÄTTER HÄR VÅR RUBR ARTIKELSERIE MED EN NY ARTIKEL SKRIVEN AV VÅR BATALJONSLÄKARE, BO NIKLASSON, SOM NU HÖR TILL VÄRLDENS FRÄMSTA EXPERTER PÅ SÄVÄL EBOLAFEBER SOM RIFT VALLEY FEVER M.M. BÄGGE SJUKDOMARNA HAR SITT UPPHOV I EN STORREGION, VILKEN PÅ NYTT BLIVIT AKTUELL FÖR BÅDE CIVILA HUMANITÄRA FN-INSATSER OCH KANSKE FREDSFAMTAVINGANDE OPERATIONER.

REDAKTÖREN

EBOLAFEBER -- EN OVANLIG MEN DÖDLIG VIRUSSJUKDOM I AFRIKA

Hemorrhagiska febrar -- blödarfebrar

Under de senaste årtiondena har ett antal 'nya' virus upptäckts i Afrika. Några av dessa har orsakat blodningar med mycket hög dödlighet. Lassa-feber virus är ett sådant virus. Detta, som sprids av en råtta, Mastomys natalensis, orsakar den vanligaste blödarfebern i Afrika. Sjukdomen förekommer bara i Västra Afrika och man tror att ca 50 000 människor insjuknar varje år, varav ungefär 5000 dör. Vruset upptäcktes för första gången 1969, när amerikanska nunnor i staden Lassa, Nigeria, insjuknade samt dog.

Rift Valley feber är en annan virus sjukdom, som i vissa fall ger blödarfeber. Dessbättre är det bara någon procent av de människor, vilka insjuknar i Rift Valley feber, som får denna komplikation -- men, när det händer är dödligheten väldigt hög. Det som gör Rift Valley feber till ett allvarligt problem för Afrika är att den dödar boskap, får och getter, vilket kan orsaka svält de år sjukdomen drar fram.

Ebolafeber är en betydligt ovanligare form av blödarfeber. Denna sjukdom har dock tilldragit sig stor uppmärksamhet härom året. Flera böcker, några av dem "best sellers", har beskrivit vad Ebolavirus gör, när det drabbar människor. Hollywoodfilmen "Outbreak" handlar om en Ebolaepidemi i Kongo/Zaire, vilken sprider sig till USA. Filmen, som är "fiction", har hämtat en hel del inspiration från riktiga utbrott. Strax efter filmens premiär fick världen uppleva ett riktigt utbrott av Ebolafeber i just Kongo/Zaire. Detta skapade stora ruoriker i världspresen under våren samt sommaren 1995.

Rift Valley feber-sjukdomen har fått sitt namn efter den sänka, som bildats i Centralafrika och där stora sjöar finns. Därifrån spred sig sjukdomen upp till Egypten under vår Sinaiinvasion.

Redaktören

Ebolavirus

Så vad är då Ebolavirus? Vruset tillhör familjen "Filovirus" eller trådvirus, som det kallas i media. Det första viruset i nyssnämnda familj upptäcktes i Tyskland 1967, när de importerades från Afrika -- star

tade en epidemi av blödarfeber bland laboratoriearbetare. Sammanlagt 31 personer smittades och 7 dog. Ett virus, vilket inte liknade något man sett tidigare, isolerades. 1976 inträffade två epidemier av blödarfeber, en i norra Kongo/Zaire och en i södra Sudan. De båda utbrotten var explosiva till sitt förlopp samt orsakades åtminstone till en del av dålig hygien på sjukhusen. Smittan spreds också i byarna. Mer än 500 människor insjuknade i dessa båda utbrott och 80% avled. Viruset, som isolerades denna gång, var -- trots att det var identiskt med Marburgvirus i elektronmikroskopet -- ett annat virus. Detta nya virus döptes till Ebola efter en flod i Kongo/Zaire.

Fastän det gått 30 år sedan flövirus först upptäcktes så vet vi inte var dessa virus gömmer sig mellan epidemierna. Vi vet fortfarande inte vad som är virusets naturliga reservoar (i vilken värd viruset förökar sig) eller vektorn (vad/vem som sprider det vidare till människor). En orsak till vår dåliga kunskap är kanske att dessa virus finns i ett område (tropiska Afrika), där möjligheten att bedriva avancerad forskning är begränsad. I trots nämnda svårigheter har flera fältstudier genomförts -- dock utan att man har lyckats svara på frågan om var dessa virus gömmer sig. En mycket stor satsning gjordes under epidemin i Kongo/Zaire 1995 för att hitta reservoaren och vektorn. Man samlade in prover från mer än 3000 fåglar, smågnagare och andra djur samt flera 10 000-tals insekter. Prover måste analyseras i laboratorier med högsta säkerhetsnivå (biosafety level 4). Prover från Kikwit i Kongo/Zaire skickades till Sydafrika och USA. Vi vet fortfarande inte svaren från dessa analyser.

Ebolaepidemin i Kikwit 1995

Inga säkra fall av Ebolavirusinfektion har rapporterats från Afrika mellan 1976 och 1995. När larmet om en ny Ebolaepidemi först nådde WHO (World Health Organization -- ett FN-organ; red anm) och nyhetsmedia i april/maj fanns bara uppgifter om sjuka på Kikwit General Hospital. Där hade en laboratorieassistent först insjuknat i mitten av april. Han opererades vid två tillfällen och blev starten på en explosiv epidemi bland operationspersonalen, vårdpersonal och medpatienter. Under loppet av några veckor dog en tredjedel av personalen på sjukhuset, vilka från början bestod av 200 personer. En noggrann epidemiologisk utredning kunde senare visa att epidemin antagligen hade börjat redan i januari, när en skogsarbetare insjuknade och dog. Men det var först då de italienska runnorna samt läkare och sjuksköterskor vid sjukhuset insjuknade och dog, som man larmade myndigheterna i huvudstaden, som i sin tur larmade WHO. Många länder, däribland Sverige deltog i den hjälpinsats, vilken leddes av WHO.

En första prioritet för hjälparbetarna var att få gång sjukvården för de Ebolasjuka och att stoppa smittspridningen på sjukhusen. Man kan med tämligen enkla medel såsom andningsskydd, handskar samt skyddskläder kraftigt minska risken för smitta. En viktig orsak till smittspridningen ute i byarna var den begravningsritual, där man gjorde den döda kroppen ren från blod. Att försöka förmå befolkningen att avstå från detta var en annan mycket viktig del i epidemibekämpningen. Förbättringar av sjukhushygien och information till lokalbefolkningen om hur man skulle undvika smitta var av allt att döma det som till slut fick epidemin att upphöra. WHO förklarade epidemin slut den 24 augusti 1995. Det hade då gått två gånger den längsta kända inkubationstiden (2 x 3 veckor) sedan det sista fallet. Det slutliga antalet kända fall av Ebolafeber under denna epidemi i Kongo/Zaire blev 315, varav 245 avled.

Hemorrhagiska febrar -- vad har de gemensamt?

De flesta virus, vilka ger hemorrhagisk feber, växer till mycket höga halter i kroppen. Man har ofta mer än en miljon viruspartiklar i varje milliliter blod. Med dålig sjukhushygien såsom begagnade eller felaktigt steriliserade sprutor och kanyler kan dessa virus lätt spridas. Under laboratorieförhållanden har man kunnat visa att många av ifrågavarande virus, även Ebola, är smittsamma i luft-- aerosol. Denna smittväg verkar dock vara ovanlig bland patienter. Men även om luftsmittan är liten så måste sjukhuspersonalen skyddas, när konsekvenserna är så allvariga, som de är vid t. ex. Ebola. Olika länder har hittat olika lösningar på detta problem. Sverige har byggt upp en beredskap som dels innefattar infektionskliniken i Linköping, vilken vårdar en patient med hemorrhagisk feber och skaffat sig värdefull erfarenhet. Men Smittskyddsinstitutet har dessutom en beredskapsstyrka, vilken kan rycka ut och hjälpa sjukhus i både Sverige samt övriga Europa med utrustning och instruktörer.

Hur viktiga är de hemorrhagiska febrarna?

Rubric febrar är oftast mycket dramatiska, då de ger en mycket svår sjukdom med hög dödlighet. Risken för smittspridning av dessa virus är ett av många skäl att vidmakthålla en hög nivå på sjukhushygien även under primitiva förhållanden. Det skulle dessutom vara onskvart att man hade någon typ av beredskapslager av skyddsmaterial i länder, där dessa virus finns, att ta till vid plötsligt uppblossande epidemier. Man skall dock komma ihåg att hemorrhagiska febrar oftast inte är något stort problem vad gäller antalet sjuka eller döda jämfört med andra infektionssjukdomar i de länder, där de förekommer.

Stabsredaktörens spalt

++++
NÄR REDAKTIONSBREVET KOMMER, DÅ VET MAN VAD SOM VÄNTAR...

Fredagen den 14 februari. Redaktionsbrev nr 9 från herr chefredaktören Bengt Hållkvist i Vreta Kloster anländer med vad som en gång var morgonposten men som redan för många år sedan ersatte den då indragna eftermiddagsposten. Uppdragen till nästa, dvs detta, nummer av Sandpappret delas ut.

"Batch har ordet": Förr avsåg organisatoriska förändringar att åstadkomma förbättringar men numera får man vara beredd på att ekonomiska besparingar kan vara enda målet eller i varje fall huvudmålet men med sämre resultat som bieffekt. Har Du Göran några negativa förhållanden med anledning av minskad grund/fredsorganisation av Försvarsmakten men samtidigt omorganisation jämte en utbyggnad av Swedint till Försvarsmaktens Internationella Kommando? Har Du något annat Du känner mera för så kan Du naturligtvis skriva om det i stället. Upp till en och en halv sida.

Björn "Stabschefen" Lundholm beordras -- eller ombeds vänligen, för att nu hålla sig till sanningen, att inkomma med material för publicering under avdelningen **"Från styrelsen"**.

Har Walter (Mejer; red anm) någon uppgift om någon ökenkamrat ur våra led, som nu är ute/ska ut denna vår på FN-tjänst eller motsvarande? Skicka i så fall in några rader till **"Medlemsnytt!"**.

"Nytt från SWEDINT -- FN - aktuellt": Tacksam om Walter kan ombesörja eventuella rättelser i namn och fakta samt upplysande tillägg vad gäller min artikel enligt rubrik i förra numret. Dessutom önskar jag info om nu pågående eller i år planerade operationer med Försvarsmaktens Internationella Kommando involverat. Vilket blir det nya officiella namnet? När? Kan Du fixa Swedints vår-/halvårsinfo, som brukar utges i månadsskiftet mars/april? Tack!

Och så där går han vidare. Men en bra chefredaktör delar inte bara ut uppdrag -- han tar också på sej egna. Så även flitige Bengt H., som avslöjar att han under rubriken **"Politik i Mellanöstern"** ämnar ta upp det stegrande muslimska hotet mot Europa. (Forts nästa sida)

Foto: Stabefotografen Stieg Forsberg

Författaren/stabsredaktören anser att just denna illustration ska beledsaga texten. Av någon outgrundlig anledning jämför han arbetsmeloderna hos redaktören för nuvarande Sandpappret med de, som tillämpades av kommandanten i Baluga. Vad nu stabsredaktören menar med det? Redaktören

Nu har Du som aldrig förser vår krävande chefredaktör med så mycket som två rader, utan uteslutande har nöjet att ingå i läsekretsen, fått en inblick i hur vi i skrivarkretsen har det. Och ve den av oss som inte håller deadline för materialinlämning. Vi -- dvs dom, för det har naturligtvis aldrig hänt mig -- kan förvänta sej en rejäl sågning i nästa redaktionsbrev. Men det är naturligtvis så det ska vara. Inte skulle det vara möjligt att hålla liv i en publikation av detta slag, om det inte fanns eldsjälar som Bengt H.

Kåbe Lidén -- 037

(Det värsta är att "eldsjälen" måste be om ursäkt för den sena publiceringen/distributionen av detta nummer av Sandpappret, vilken beror på vissa skrivsvårigheter efter en svår operation tidigare i år; red anm)

"AL-LIMERICK:ar

Läser Du en - läser Du flera

Nedan återkommer vi med Österns form av limericken. Viss bearbetning har utförts på ursprungsmaterialet. Recaktören

En judisk korporal från Tel Hugga
fann piprök gav myggskydd och skugga
tills traktens förening
mot luftförorening
beslagtogs hans tobak och snugga.

En muslim från norra Iran
har två horn innanför sin turban.
Han är van vid dem ju
men i går så hans fru
att hon tyckte det liknade fa'n.

Till en tumlig rekryt från El Gorfan
sergeanten röt: ingenting du kan.
Vilken väg du än tar
när ökenlopp vi har
så hamnar du alltid på sjukan.

En ogift judinna från Gruva
vars drag var mer pittra än ljuva
tog minikjol på
för att friare få
men fick bara örsprång och snuva.

Bengt Hällkvist -- 050

HENNING ROBERTSON

ADVOKAT

ADVOKATFIRMAN HENNING ROBERTSON

POSTADRESS: BOX 1312, 751 43 UPPSALA

BESÖKSADRESS: KUNGSGATAN 57 B, 1 TR

TELEFON: 018-10 23 60. FAX: 018-10 13 12. BOSTAD: 018-14 85 89

DU ÄR OCKSÅ VÄLKOMMEN MED ANNONS I VÅR TIDNING

ÖKENVÄRLDEN..

SOM TRADITION BRUKAR VI UNDER OVANSTÅENDE VINJETT I VARJE NUMMER AV SANDPAPPRETT ÅTERKOMMA MED EN BESKRIVNING AV FACTA OCH/ELLER FICTION OM ETT DJUR ALTERNATIVT EN VÄXT, SOM FINNS/FUNNITS I SINAI ELLER EN STJÄRNBILD DÄROVANFÖR MED ARABISK ELLER ANTIK EGYPTISK ANKNYTNING

MUSSE PIGG -- EN FÄRGSTARK LUSBORSTE?

Nog träffade Du en eller annan "SABRA" under tiden i Mellanöstern? Ja, Du kanske till och med smakade på en "SABRA" eller drack likör med det namnet.

"SABRA" är nämligen dels ett smeknamn på israeler födda i Israel (liksom dess föregångare brittiska FN-mandater Palestina; red anm) och vars förfäder sedan många generationer varit födda där, dels namnet på den söta taggiga frukten från *OPUNTIA FICUS INDICA* eller likonkaktusen. Att de infödda israelerna kallas "SABRA" förklaras med att de på ytan är väldigt taggiga samt besvärliga men söta och goda, när man väl kommer igenom skalet. Vara hur det vill med denna liknelse, låt oss granska växten själv. Den kallas ibland för "MUSSE PIGG-kaktus" eftersom dess silhuetten ofta påminner om den kända seriefiguren och dessutom är full med "piggar". Den är dock inte infödd i Medelhavsområdet utan härstammar från Mellanamerika, varifrån den infördes i hemlandet av spanjorerna på 1500-talet, (där stämmer således inte SABRA-liknelsen).

OPUNTIAN är, som de flesta kaktéer, en s.k. suckulent (av latin succus = saft), en beteckning på växter, vilka kan lagra stora mängder vätska främst i stam och blad och därmed säkra sin överlevnad i områden med liten samt oregelbunden nederbörd, t. ex. öknar. Trots de ofta besvärliga och avskräckande taggarna finns det djur, som tillgodoser sitt vätskebehov genom att äta av kaktéer. Människan har odlat likonkaktus såsom "stängsel" (vilket vi kunde se exempel på i Mellanöstern) samt för frukterna -- kaktusfikonen -- vilka numera även finns att köpa i svenska butiker. De är gulrödviolenta samt har ett gott och uppfriskande fruktkött, när man väl kommit igenom det taggiga skalet. Taggar/borsten kan orsaka inflammationer om de kommer in i huden, varför de bör tas bort omedelbart åtföljt av tvättning med tvål och varmt vatten. Kaktusfikonen är också bas för den israeliska SABRA-likören samt CALISAY-likören på Mallorca. Blommorna är vackra, stora och gula. (Forts sidan 22)

Foto: Christer Hållkvist

SABRA används som stängsel/hinderförsärkning runt israeliska kibbutzer men kan också avnjutas med välbehag eller inköp i svenska system-butiker. Redaktören

TEXT & BILD POOLARNA

Brunnsgatan 21 A, 3 tr.
111 38 STOCKHOLM

Telefon: 08 - 411 99 99

Telefax: 08 - 411 99 98

Har du en mobiltelefon?

Vi har tillbehören som ger dig mer glädje av den!

Laddare

Batterier

Antenner

Bilhållare

Läderväskor

Ciggekablar mm

Fråga din lokala handlare efter tillbehören

som kommer från

CellTech AB

(Forts fr sidan 20)

Utantför min förläggning i Baluza fanns ett par fikonkaktusar, vilka bar såväl frukter som blommor – ett vackert och välkommet inslag i ökentilvaron. Fikonkaktusen förekommer i Sverige som krukväxt inomhus och kan gå i plom om den är rätt skött

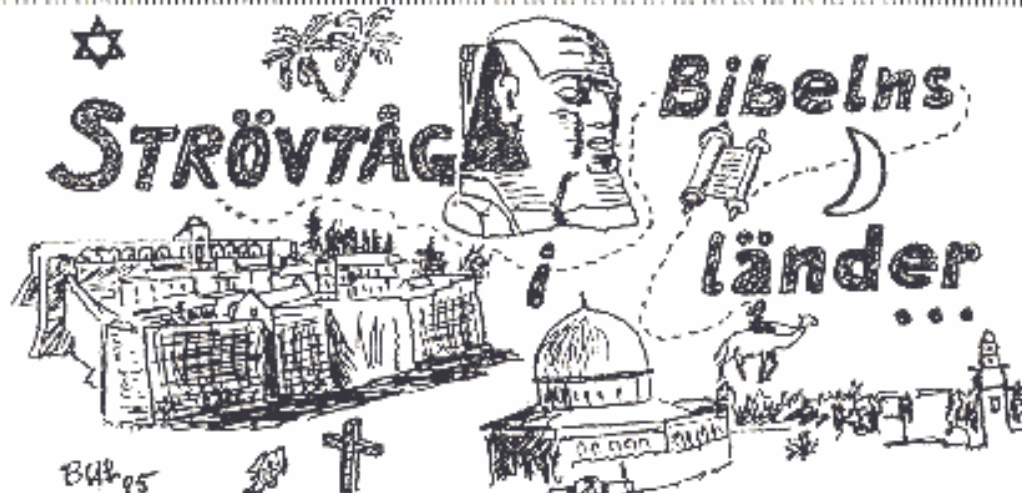

Se upp för Din Käreastas röda läppar – färgen kan komma från koschenillsköldlusen. Redaktören

Ärnt så Du kan aldrig vara helt säker på att den röda färgen på Din käreastas läppar inte härrör från en liten lus, som suttit bland borsten på en liten MUSSE PIGG-kaktus i SINAI.

Alv Svensson -- 003

+++++

+++++ VÅR FÄRDLEDARE PÅ HUBR STRÖVTÅG HAR DENNA GÅNG INSPIRERATS AV BIBELBOKEN ESTER. TROTS ATT DEN EGENTLIGEN BESKRIVER NÅGOT, SOM HÄNDE FÖR ETT PAR TUSEN ÅR SEDAN, SYNES DEN FORTFARANDE AKTUELL MED TANKE PÅ SADDAM HUSSEINS AGEHANDE I VÅRA DAGAR. REDAKTÖREN

Det är märkligt hur historien på olika sätt förändras och kommer till oss i nya skapnader. På 1600- och början av 1700-talet "härjade" häxprocesserna i Europa och så även i Sverige. Så sent som 1704 brändes en häxa i Sverige och 1757 ägde den sista häxprocessen rum.

När jag skriver dessa rader är vi på väg in i påskveckan. Om några dagar kan vi se hur små "påskkäringar" med målade ansikten, kvast samt kaffepanna vandrar runt i våra gränder -- söta och gulliga på alla sätt. De vet litet eller ingenting om den grymma bakgrund, som drabbade olyckliga kvinnor för några hundra år sedan. Grymheten har blivit saga.

Vad har då det nyssnämnda med Mellanöstern att göra? Kanske ingenting i sig -- men en parallell i traditionen. Alldeles nyss, när detta skrivs, sprängdes en bomb i Tel Aviv. Några dödades och många skadades. Detta hände en vacker dag, när barn och familjer firade PUFIMFESTEN. Barnen var utklädda till kungar och prinsessor -- man hade mantlar -- var roligt målade i ansiktena -- precis såsom våra små påskkäringar. Då mit i glädjeyran briserade BOMBEN, som en småbarnslar bar i två väskor.

Vi känner vrede, maktlöshet och vänder oss mot två parter. De dödsföraktande självmördarna samt den okänslige Netanyahu, vilken så odiplomatiskt börjar gräva i jorden för att bygga hus och därmed gräver jättelika gropar (för att inte säga gravar) för fredsarbetet.

Året är 483 f. Kr. (enl. historikerna). Borta i nuvarande Iran härskar en mäktig herre, Xerxes I (466-465 f. Kr.). I Bibeln kallas han Ahasveros. Inte långt från gränsen till nutida Irak finns en ruinstad, som heter SUSA. Xerxes I hade den säsong för säsong.

Hans rike var ett av de största i historien. Det sträckte sig från Indien i öster och i söder var Etiopien införlivat – 127 hövdingdömen. I detta väldiga land bodde givetvis även judar. En av Xerxes ministrar lurade kungen att utfärda en dödsdom över detta folk. Men genom en vacker kvinna, Ester, fick folket tillstånd att försvara sig och kunde på så sätt klara livet. I historien om den här händelsen är enormt dramatisk och har även charmerande inslag. Jag vill gärna rekommendera läsning av boken i Bibeln, som har beteckningen ESTER. Jag vågar nästan garantera att börjar Du läsa, kan Du inte sluta förrän efter sista kapitlet. Denna bok är också den enda bok i Bibeln, där varken orden Hemor eller Gud är nämnda.

Här kommer ett litet utdrag ur ESTER kap 9

Och Mordechai skrev ner dessa händelser och sände skrivelser till alla judar i alla kung Ahasveros' hövdingdömen, både nära och fjärran, och stadgade som lag för dem att de alltid, år efter år, skulle fira den fjortonde och den femtonde dagen i månaden Adar, eftersom det var på dessa dagar som judarna hade fått rä för sina fiender och eftersom i denna månad deras bedrövelse hade blivit förvandlad till glädje och deras sorg till högtid. Därför skulle de fira dessa dagar som gästbuds- och förvärdedagar, på vilka de skulle sända gåvor till varandra av den mat de hade tillagat, liksom gåvor till de fattiga.

Därför blev dessa dagar kallade purim efter ordet pur (betyder lott). Och därför, med anledning av allt som stod i detta brev och vad de själva hade sett av det och vad som hade skett med dem, stadgade judarna och anlag som orubblig sed för sig och sina efterkommande och för alla som slöt sig till dem, att alltid, år efter år, fira dessa båda dagar enligt föreskriften om dem och på den för dem bestämda tiden, och att dessa dagar skulle komma ihåg och firas i alla tider, i varje släkt, i varje församling och i varje stad så att dessa purimsdagar orubbligt skulle hållas bland judarna och deras hånkorst inte upphöra bland deras efterkommande.

PUNIMEESTEN har blivit en sagaöga för barn. Mitt i den festen exploderade bomben. Tel Aviv 2500 år efter de dramatiska händelserna i Jonafas Iran (Persien). Historier är svår, efterhandsen och mycket komplicerad

Inovar Holmquist -- 033

HERBON

1.1 Årdavarna häcka i Hebron
i Abrahams gamla stad
Han kom till landet som främling
ett alltare reste och bad

2. Araber och judar har tvistat om denna nistoriska plats en ort där också kung David bodde i sitt palats.

Ur ÖstgötaCorrespondenten
25 januari 1997.

Redaktören

3 Se'n länge är Hebron arabiskt, men även åt judar är vörd. Bland dem en grupp extremister som svänga vill Davids svärm.

4. Om Hebron sluta att strida
sök fred och försoningen finns,
följ Abrahams goda exempel
och världens respekt åkvarter!

5. Låt Abraham kom som en främling
här vänskap han fann och gav.
I Åt duvorna häcka i Hebron
vid Isaks och Jakobs grav.

Sune Axelsson

[illegible]

INSÄNDAESPALTEN

SKRIVET I
SANDEN

ETT NÖDROP OM HJÄLP MED FILM- OCH BILDMATERIAL FRÅN VÅR BAT SAMT ÖNSKAN OM
BASKERHJÄLP HAR INKOMMIT, VILKET VI FINNER MYCKET ANGELÄGET ATT FÖRMEDLA PÅ
20 NÄSTA SIDA. REDAKTOREN

HEJ!

Jag är 616 Söderström, 72 M 2.komp. Jag undrar om det är möjligt att på det här sättet kunna göra en förfrågan i Sandpappret ifall det möjligen finns någon, som har våran inredat/parad på him? Jag var med och gick den och om jag i sådant fall skulle kunna få köpa en kopia? Eller om jag skulle kunna få köpa några kort från den? Alla mina beställda kort har kommit bort och jag har ingenting kvar. Jag har skrivit till Frånland på vårat kompani men ej fått något svar från honom.

Med vänliga hälsningar

616 Charles Söderström

Ishockeyvägen 27, 151 58 SÖDERTÄLJE, 08 - 550 194 60

P.S. Är det någon, som har en basker över så får jag gärna emot en sådan. Min basker har tyvärr också försvunnit D.S.

Vad bjuder Främre Orienten?

VÅR RESTAURANGCHEF, PER, HAR EN SÄVÅL PERSONLIG SOM RÖDA KORS-RELATION TILL THAILAND, VARFÖR HAN DENNA GÅNG GÄRNA VILL BJUDA NÅGOT ÄVEN DÄRIFRÅN. JAG KOMPLETTERAR DÖCK MED NÅGOT FRÅN VÅR EGEN UN MISSION AREA. REDAKTÖREN

CURRYBIFF -- 4 port

2 påsar (å 200g) riven cocos
1 liter vatten
300 g miniatyr av nut
2 msk currypasta
1 tsk salt
1 tsk smaksalt
1/2 tsk krossad svartpeppar
2 msk vinäger
1 msk arrowrotmjöl

I ägg cocosen i en skål. Häll på hett vatten. Låt dra 1 tim. Sila av vätskan, koka upp den och häll den över cocosen i silen. Pressa med sked e.d. så att cocossmak utvinns. Gör om proceduren ett par gånger.
Skär köttet i tjocka strimlor. Låt dem sjuda i cocospadet ca 20 min på svag värme. Tillsätt currypasta, salt, peppar och vinäger. Låt köttet koka ytterligare 15 min. Red skyn med arrowrotmjölet. Utrört i lite vatten.
Häll kött och sås i en skål. Servera kokt ris, spaghetti med rårör och skinka, gurksallad och små skålar med cocos, hårdkokta äggklyttor, banan i skivor, friterade lökringar, sallad jordnötter, mango chutney och smaksalt till.

CURRYPASTA

1 msk riven muskot
2 msk finkrossad koriander
1 tsk gurkmeja
1 km chilipulver
1 tsk kajupeppar
1 tsk paprikapulver
1/2 tsk finstött kummin
1/2 tsk malda nejlikor
1 liten ask (56 g) sardeller

Blanda alla torra ingredienser. Passera eller mosa innehållet i sandallburken. Rör ihop massan, kryddorna och vinägern.
Förvara pastan i burk med tättslutande lock på kallt ställe.

THAILÄNSK SPAGETTI -- 4 port

100-150 g kokt skinka
Olja
150 g rensade räkor

Strimla skinken och bryn den i olja. Bryn räkor på hastigt. Lägga sedan lite spaghetti i taget i oljan och "rosta" den. Blanda spaghetti med räkor och skinka i skål. Kallt ris kan ersätta den "rostade" spaghetti.

GURKSALLAD -- 4 port

250 g färsk gurka
1 liten röd lök
Salladssås:
1 klyfta vitlök
Saft av 1/2 citron
1 msk kinesisk soja
1 msk socker
2-3 msk olja
Peppar, korander, salt

Skölj gurkan, raffla den längs eller med gaffel. Skär tunna skivor. Skala och skiva rödlöken. Blanda ingredienserna till såsen. Smaka av med kryddorna. Häll den över gurka och lök. Låt det dra en stund på kallt ställe.

ISRAELISK ZUCCHINIKAKA (kosherdessert)

3.25 dl vetemjöl
3.25 dl grahamsmjöl
2.5 dl brun farin
2.5 dl socker
1 tsk salt
1 tsk kanel
5 dl fint rivet zucchini
2.5 dl neutral olja
3 ägg
3-4 tsk vaniljsocker/eller -extrakt
1 tsk bikarbonat
1/4 tsk bakpulver
1 tsk kryddpeppar
1-1.5 dl hackade nötter
Blanda ovanstående i den ordning det är uppräknat. Blanda ordentligt och grädda i 175° i en tim. Gott israeliskt Carmelwit.
(Ur Svenska Dagbladet 26 jan 1996. "Judiak mat: Töljer...")

Bengt Håkqvist 050

Per Hallgren -- 180